

Valga Teataja

Valga valla infoleht

August 2021 • Nr8 (39)

www.valga.ee

Kaksiklinn Valga-Valka ühine linnasüda on nüüd avatud

2020. aasta lõpus lõppesid Valga-Valka kaksiklinna keskuse ehitustööd. 28. aprillil 2021 aktsepteeris Läti Riiklik Ehitusjärelevalve büroo Valka linna territooriumil asuva värske Valga-Valka kaksiklinna keskuse ala. Valga Vallavalitsus väljastas Valga poolel asuvate rajatiste kasutusloa 3. veebruaril. Sellega seoses sai lõppenuks lugeda ühe peamise tegevuse, mis viidi ellu projekti „Valga-Valka kaksiklinna keskuse arendamine“ raames. Uue linnasüdame avamist tuli aga kahjuks koroonaviirusest tingitud olukorra tõttu edasi lükata. Pidulik sündmus leidis aset pool aasta hiljem, 6. augustil 2021. aastal.

Valga-Valka kaksiklinna keskuse arendamine hõlmas endas laiaulatuslikke linnaruumi ehitustöid nii Eesti Valgas kui Läti Valkas, mille käigus rajati uus jalakäijate sild üle Varžupite/Konnaoja, Valka uus keskväljak koos porticoga (välilava- A.T.), infopunkt, laste mänguväljakud, skatepark noortele, Ramsi väljak ning jalgratta- ja jalgteed Konnaoja kallastele. Raina/Sõpruse tänav ehitati ümber promenaadiks, mis ühendab kaksiklinna keskväljakuid ning kaht visuaalset ja sümbolset maamärki - Eesti poolel Jaani ja Läti poolel Lugaži kirikut.

Kokku uuendati linnaruumi ligikaudu 53 625 m² ulatuses, hõlmates 28 729 m² Valkas ja 24 829 m² Valgas. Selleks, et leida ühise linnaruumi jaoks parim lahendus, korraldati Valga Vallavalitsuse ja Valka Kihelkonnaduumaa poolt 2016. aastal rahvusvaheline arhitektuurivõistlus „Valga-Valka kaksiklinna keskuse ala ja jalakäijate tänava kontseptsioon“ („Valga - Valka Twin Town Centre Territory and Pedestrian Street Concept“). Arhitektuurivõistluse auhinnafond oli 20 000 eurot. Kokku pakuti ühisele linnaruumile 8 erinevat lahendust. Kvalifitseerunud pakkujatest neli olid Lätist, 2 Eestist ja üks Hispaaniast. Laekunud lahendusi hindas rahvusvaheline žürii, mille neli liiget olid Eestist ja neli Lätist: esindajad omavalitsustest ning mõlema riigi Arhitektide Liidust. Seitsmest tööst valis žürii välja viis, mis said preemia ning arhitektuurivõistluse võitis töö, mis kandis nime „Piiriülesed suunad“ („Cross-border Strands“). Töö autoriteks olid arhitektid Barcelonast: Jordi Safont - Tria, Anna Gutierrez and Alvaro Cuellar.

Jordi Safont-Tria viibis samuti avamisel, fotol tänavad arhitekti omavalitsusjuhid Vents Armands Krauklis ja Monika Rogenaum/Valga vald

Detsembris 2016 sõlmisid Valga Vallavalitsus, Valka Kihelkonnaduumaa ja arhitektuuribüroo „In Project Studio Barcelona SPC“ kolmepoolse lepingu, koostamaks Valga-Valka kaksiklinna Keskuse territooriumi ja jalakäijate tänava rekonstrueerimise ehitusprojekti. Arvestades, et projekteerimistööde eesmärgiks oli projekteerida vajalikud tööd nii Eestis kui Lätis, kus kehtivad erinevad nõuded ehitusele, esines projekteerimisetapis mitmeid raskusi, mis lõpuks edukalt ületati. Ehitusprojekt valmis 2019. aasta mais, misjärel viidi läbi kahe riigi ülene ehitushange. Parima pakumise esitas AS TREV-2 Grupp. 9. detsembril 2019 allkirjastati Valga Vallavalitsuse, Valka Kihelkonnaduumaa ja AS TREV-2 Grupi poolt töövõtuleping ehitustööde teostamiseks.

Valga poolel rekonstrueeriti Raja, Sõpruse ja Sepa tänavad, samuti uuendati tänavavalgustust ning teostati trassitöid. Sõpruse ja Raina tänavad muudeti promenaadiks, mis ühendab kahe linna keskväljakuid ning Valga Jaani ja Valka Lugaži kirikut. Ramsi vesiveski juurde rajati kultuuri- ja spordisündmuste

tarbeks Ramsi väljak, noortele sinna vahetusse lähedusse skatepark ja seenioritele väliala, kus paiknevad atraktsioonid, mis ergastavad meeli. Samuti rajati Eesti-Läti piirile uus ühine jalakäijate sild, mis ületab Varžupite/Konnaoja. Silla peal paikneb kiik, millega on võimalik kiikuda juskui ühest riigist teise. Konnaoja kallastele rajati jalgratta- ja jalgteid.

Ehitustööd Valga-Valka kaksiklinna keskuses kulgesid võrdlemisi ladusalt. AS TREV-2 Grupp pidi silmitsi seisma küll erinevate takistustega, mis olid tingitud koroonaviirusest ning riikliku eriolukorra piirangutest, ometi leiti igale takistusele lahendus ning tööd said jätkuda. Kõigil huvilistel oli võimalik jälgida ka ehitustööde kulgu www.VisitValgaValka.com veebilehe vahendusel, kus oli kogu ehitustöö ajal üleval videopilt objektil toimuvast. Ehitustööd lõpetati vastavalt ajakavale 7. detsembril 2020. aastal.

Kahe linna ühine väljak on veel uus ja enesestmõistetavalt võtab aega, et kogu ala, sh haljastus, kujuneks selliseks, nagu see võiks olla ideaalpildis. Samas on hea meel tõdeda, et

Ühine linnaväljak linnulennult/Rain Aunapu

Valga ja Valka elanikud on juba ühise ruumi omaks võtnud ja üha rohkem inimesi veedab siin oma aega. On tehtud esimesed, väga suured sammud Valga-Valka kaksiklinna ühise linnaruumi heaks ning jätkame kindlasti samal kursil.

Projekti „Valga-Valka kaksiklinna keskuse arendamine“ kogumaksumus on 5 303 202,66 eurot, millest ligikaudu 57% (2 999 999,98 eur) rahastab INTERREG Eesti-Läti piiriülese koostöö programm 2014-2020 (ERDF). Valka omavalitsuse eelarve on 3 184 343,01 eurot, sealhulgas Eesti-Läti programmi toetus 1 511 289,19 eurot (47,5%), Läti riigieelarvest rahastatakse 88 899,36 eurot (2,8%) ja 1 584 154,46 eurot (49,7%) rahastab Valka omavalitsus. Valga Vallavalitsuse eelarve on 2 118 859,65 eurot, sealhulgas Eesti-Läti programmi toetus 1 488 710,79 eurot (70%) ning Valga Vallavalitsuse omafinantseering 630 148,86 eurot (30 %).

See artikkel väljendab autori vaateid. Programmi korraldusasutus ei ole vastutav selle eest, kuidas seda infot võidakse kasutada.

Anni Teetsmann

Interreg
Estonia-Latvia
European Regional Development Fund

Valga saab ka veekeskuse

Praeguseks on Valga vald tellinud veekeskuse ehitusprojekti ja seega investeerinud ligi 200 000 eurot võimalikku veekeskuse ehitamisse, kuid hinnanguliselt 4,2 miljoni euro suurust ehituskulu Valga valla eelarve erainvestorit kaasamata üle ei ela. Seda enam, et Priimetsa kooli võimla, avatud noortekeskuse, muusika-kooli ning Tambre teega, aga ka Valga põhi-kooli ujulaga seotud investeeringud on valla elanike seisukohalt vaadatuna prioriteetsemad ja lausa vältimatud. Samuti on alustatud keskväljakul asuva Valga linna vanima hoone, Kesk 19, restaureerimist.

Etteheited, et Valga veekeskuse ehitamine lükatakse edasi, ei ole põhjendatud: ehitamiseks kuluvale 4,2 miljonile eurole pole valla veidi enam kui 25 miljoni euro suurusest eelarvest siiani keegi suutnud katet leida.

Täpsustuseks, et Valga valla eelarvestrateegias on mõlemad objektid – nii spordihoone kui ka veekeskus - planeeritud maksumusega 2,2 miljonit, millest praeguste teadmiste kohaselt spordihoone peaks sellesse suurusjärku mahtuma, veekeskus aga kavandatud pea kahekordselt ületama.

Ülioluline on ka fakt, et Haridus- ja Teadusministeerium eraldas just spordihoone rajamiseks 800 000 eurot toetust, kuna koolipere 341 last ning vallas töötavad spordiklubid vajavad seda. Seetõttu saab olla lähim suurinvesteering just spordihoone. Ootus, et veekeskuse ehitamiseks jäetakse hädapärased asjad tegemata, ei tohiks realsuseks saada. Ehk hetkel peame me saama tehtud nii hädavajaliku kui leidma vahendid ka Valga päevaspaa ehitamiseks.

Põhjust pingutada ja erainvestorit otsida on. Valga ujula laienduseks olevasse veekeskusesse tuleb nii 120 m2 suurune suur basseini kui liutoru, mis ühte basseininurka suubuma peaks. Samuti tuleb veekeskusesse kuni seitsmeaastaste lastele mõeldud basseini, Jaapani vann ning kaldteega basseini erivajadustega külastajatele. Lisaks leilisaunale pakub ehitatav veekeskus veel ka infrasaunas, soolasaunas ja auru saunas mõnulemise võimalusi. Samuti saab veekeskuses olema jõusaal.

Hoonestusõiguse seadmine kui võimalik lahendus

Võimalusi ehitamiseks on mitmeid: vald saab näiteks võtta laenu või tõrjuda kõrvale muud investeeringud, kuid vald saab ka kaasata erainvestori, kes ehitaks veekeskuse Valga antud suuniste kohaselt.

Hoonestusõiguse seadmine kinnistule on olnud läbi aastate üks enimlevinud võimalus PPP-d ehk Public-Private partnershipi viljelemiseks. Sisuliselt annab omavalitsus teatud perioodiks kinnistu eraettevõttele ühiselt kokkulepitud eesmärgiga kasutusse. Suurimaks murekohaks hoonestusõiguse seadmise juures on võimalikult heade tingimuste seadmine: valla elanik peab saama taskukohase hinnaga teenuse ning ettevõtja tehingu, mille sõlmimine talle suure tõenäosusega kasu toob.

Sel põhjusel saame öelda, et Kungla tänava kinnistule ligi 550 m2 suuruse laienduse ehitamiseks mõeldud hoonestusõiguse sead-

mise tingimuste seadmine ja nende volikogu ette toomine on protsess, mis peab alguse saama siin ja kohe, kuid mille lõppfaas saab saabuda vaid peale vajalike analüüside tegemist. On arusaadav, et kui vald soovib päevaspaa piletihinda hoida madalana ja meelitada ligi investoreid, ei saa me unistada kõrgest hoonestusõiguse tasust. Või et hoonestusõiguse kestus saab, investeeringu suurust arvestades, olema pigem pikemapoolne. Maksimalne hoonestusõiguse kestus, mis täna saab kõne alla tulla, on 99 aastat.

Enne ehitamist tuleb üheksa korda mõõta

Üks lahendamist vajav küsimus on see, milline on päevase (ehk ööbimiseta) veekeskuse nõudlus: on arusaadav, et ööbimisvõimaluse puudumine välistab kaugemalt tuleva turisti jaoks Valga spaa automaatselt. Siinkohal jääb vallale kui hoonestusõiguse seadja kaks võimalust: kas teha olemasoleva hoonestusõiguse tingimused võimalikult atraktiivseks või leida veekeskuse külastajatele võimalus Valgas ka ööbida. Kas minnakse ühte või teist teed, peab otsustama valla kokkukutsutud laiapõhjaline töörühm, kes oma ettepanekud ka vallavalitsusele hoonestusõiguse seadmiseks edastavad.

Seega astub vallavalitsus juba praegu käeakatsutavaid samme selleks, et Valga saaks uue, moodsa ja inimesele taskukohase veekeskuse viisil, mis mõjuks hästi ka valla eelarvele.

Monika Rogenbaum,
Valga vallavanem

Kultuuriminister külastas Valga valda

Kultuuriministriga räägiti ka Jaanikese motokompleksi tulevikust. Pildil Lauri Drubinš, Monika Rogenbaum, Anneli Ott, Rain Saar, Meelis Kattai/Valga vald

9. augustil viibis kultuuriminister Anneli Ott visiidil Valga vallas. Hommikupoolikul kohtus minister Valgamaa kultuuri- ja spordikorraldajatega Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses, peale lõunat tutvus Valga militaarmuuseumi ning Jaanikese motokompleksiga.

Spordi- ja kultuurirahva mitmed mured ja küsimusedki kultuuriministrile puudutasid käesoleva ja tuleva aasta riigieelarvet, seda just valdkonna vaatest.

Peale ringkäiku militaarmuuseumis tegi kultuuriminister pikema tutvumisringi ka Jaanikese motokompleksi ekstreemsetel radadel, selleks andis suurepärase võimaluse sõjamuuseumile kuuluv militaarveok KrAZ-255. Sellele eelnes rajatise pikema ja põhjalikum tutvustus Valga Sport juhataja Meelis Kattai, motokompleksi arendusjuht Rain Saare ja vallavolikogu esimees Lauri Drubinši poolt, kes rääkisid lähemalt kompleksi tulevikuplaanidest.

Vallavanem Monika Rogenbaum tänas Anneli Otti külastuskutse vastuvõtmise eest ning rõhutas omakorda Jaanikese motokeskuse potentsiaali, samas tõi välja keskuse arendusega seotud suured väljakutsed. „Maakondade arengustrateegiate elluviimise toetusmeetmest on küll loota Jaanikese motokeskusele abi kolmes etapis, kuid projektid on ajaliselt kaua seisnud ja osutunud kavandatud kordades kallimaks.“ Diskussiooni käigus jõuti otsuseni, et Valga Vallavalitsus esitab riigile taotluse palvega osaleda Jaanikese motokeskuse investeeringute kaasfinantseerimises.

ÕNNITLEME AUGUSTIKUU EAKAID SÜNNIPÄEVALAPSI!

97. sünnipäeva tähistab
Sale-Melanie Jeret
95. sünnipäeva tähistab
Tooni Laut
90. sünnipäeva tähistavad
Ilja Perlov
Uno Lüüs
Natalja Patlep
Luise Hõim

85. sünnipäeva tähistavad
Viktor Priymak
Anna Vestrik
Aleksandr Matson
Tatjana Semjonova
Pavlina Norman
80. sünnipäeva tähistavad
Toivo Piller
Valentina Avetisjan

Tamara Moskvitina
Virge Talak
Niina Elias
Vladimir Shulga
Viktor Šestakov
Madis Kaas
Rein Toom
Valdur Kleinson

Südamlikud õnnesoovid kõigile sünnipäevalastele!

Septembrikuu juubilarid, kes mingil põhjusel ei soovi äramärkimist ajalehes, palume sellest teada anda hiljemalt 1. septembriks
tel: 5307 4109 või
e-kiri: lea.margus@valga.ee

Ajalehte Valga Teataja annab välja Valga Vallavalitsus
E-post: teataja@valga.ee
Reklaam: 5373 6992
Toimetus: 766 9902 või 5307 4109
Küljendus, kujundus, teostus:
OÜ Kuldne Lammas
Trükk: AS Kroonpress

Malevasuvi sai selleks korraks läbi

Traditsiooniks saanud Tankla õpilasmaleva lõppedes on malevlastel, rühmajuhtidel ning tööandjatel põhjust igati rahul olla. Olgu märgitud, et Tankla õpilasmalev „ELUÄGE SUVI” toimus 18.-30. juulil juba kuuendat korda.

Malevas osalesid peamiselt noored vanuses 14-19 kõigist kolmest Valgamaa vallast. Kõige suurem hulk noori osales Valga vallast - ligi 50. Kokku osales õpilasmalevas 70 noort. Kokku oli kuus rühma, tegutseti Tõrvas, Kaagjärvel, Lüllemäel, Ädu külas, Laukülas ja Puugi külas Kurgimäe talus (viimane jäi siiski Põlvamaale). Malevanoored tegid argipäevadel tööd ning nädalavahetusel osalesid kokkutulekul ja võtsid omavahel mõõtu. Üks osa malevlaste tehtud töödest, mida Valga valla elanikud ja külastajad kindlasti märkavad, on Pedeli puhkealal ja Valga keskväljakul värvitud pingid ning Kaagjärve mõisa roosiaed, mis on nüüd veelgi kaunimaks muutunud. Peamised malevatööd olidki heakorratööd: tänavakivide vahede ja peenarde rohimine, värvimine, ruumide ja õuealade koristamine, puude riidastamine, karjaedade ehitamine jpm.

Marek Mekk, kes on üks maleva korraldajatest, kiidab nii noori kui ka tööandjaid: „Tundus, et selle aasta suvi oli tõesti taas eluäge ja läks kõigile korda. Eriti suure kummarduse teeme tööandjatele, sest ilma nendeta ei oleks noortel sellist suve olnud. Paljud tööandjad kurdavad, et noored ei oska ja ei taha tööd teha, samas ei paku nad omalt poolt noortele võimalustki tööalaseid oskusi ja harjumusi saada,“ tõdeb ta samas. Häid sõnu jagab Marek Mekk ka rühmajuhtide suunas, kes lisaks oma isiklikule eeskujule töötegemisel aitasid

noortel omandada erinevaid eluks vajalikke ja sotsiaalseid oskusi.

Malevlaste Helena Pihlaku ja Sireli Sildniku muljed: malevasuvest jäi enim meelde igapäevased lõkkeõhtud, parvesõit Võrtsjärvel koos saunaga ning sellelt vettehüpped. Ka kirju ja segane seltskond, kus igalühel oli oma huumorisoon, millest hakkasime maleva lõpuks aru saama. Kindlasti ka igaõhtused saunatamised. Töödest jäi meelde enim vaarikate rohimine ja kivikorjamine, millest sai parasjagu

”kopp ette”. Aga meeldiva poole pealt kindlasti hobused, värvimine ja saunakütmine.

Malevasuvi numbrites:

- 70 noort
- 6 rühma
- 9 tööandjat
- 13 rühmajuhti
- 4767,5 töötundi
- 13 päeva

Tankla õpilasmalevlasi toetasid toiduga:

Fotod: Tankla

Linnu Talu oma kanade kuulsate tumekollase rebuga munadega, Maks & Moorits mõnusate grilltoodetega, Helen toitaineterikaste pudruhelvestega.

Tankla malev 2021 toimumist toetasid Haridus- ja Noorteamet, Valga, Otepää ja Tõrva vald, Noorte Kotkaste Valgamaa malev ning Kodutütarde Valgamaa ringkond.

SUUR TÄNU kõigile!

Mitmed Valga linna tänavad läbivad uuenduskuuri

Kindlasti on tänavuse suve üks kõige enam küsimusi ja vaidlusi tekitanud teemaks olnud teede ja tänavate olukord Valga linnas ja vallas üldisemalt. Kurtmist on olnud nii Tambre piirkonna teede, Tartu-Pika tänava ringi ehitustööde kui ka Lõuna ja teiste tänavate olukorra üle.

Kui rääkida lähemalt linnatänavatest, siis ilmselt vajab enim selgitavat juttu Metsa, J. Kuperjanovi ja Lõuna tänava remondiga seonduv.

Meenutame, et eelmisel aastal eraldas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) Metsa tänava remondiks 56 250 eurot, J. Kuperjanovi tänava remondiks 100 000 eurot ja Lõuna tänava remondiks 72 000 eurot, kokku 228 250 eurot. Samal aastal välja kuulutatud hankes ootas ametis olnud vallavalitsus pakkumusi nendel tänavatel profiiliparandustöödeks ja ühekordseks pindamiseks graniitkivistustiku kihiga. Hangitud tööde hinnaks kujunes Metsa tänaval 38 151 eurot, J. Kuperjanovi tänaval 45 792 eurot ja Lõuna tänaval 39 529 eurot. Nende tööde maksumusest 25% oleks tulnud katta omavalitsuse eelarvest.

See oleks aga lasknud eraldatud toetusest ära kasutada vaid 92 604 eurot ja 135 646 eurot oleks tulnud tagasi maksta.

Praegune vallavalitsus ei pidanud otstarbekaks, et kõnealustel tänavatel teostataks vaid profiiliparandust ja pindamiskihiga paigaldamist ning otsustasime püsivama lahenduse

kasuks, mis ühtlasi võimaldaks kogu pakutav raha ära kasutada. MKM-i esindajatelt saime kinnitust, et võime jätkata lahendusega, mis annavad kestvama tulemuse. Riigipoolse abi paremaks ärakasutamiseks kaasasime ka valdkonna eksperdid.

Töövõtjaga lõpetati poolte kokkuleppel varem sõlmitud hankeleping, vallavalitsus tellis teehoiutööde kirjelduse ning kuulutas välja uue hanke. Vastavalt ülesandele freesitakse kõigil kolmel tänaval vana asfalt üles. Metsa ja J. Kuperjanovi tänavas põikkalde saavutamiseks tehakse profiiliparandustööd, antakse vajalik kalle ning asfalteeritakse 6 cm uue kulumiskihiga. Eriti puudutab see probleemset Lõuna tänavat, kus freesitakse vana asfalt üles, paigaldatakse killustikalus ning asfalteeritakse kahes kihis, 7 cm + 4 cm asfaldiga, et saavutada korralik kate. Tööde sees on kaevude tõstmised, äärekivideta lõikudel teepeenarde ehitus ning tänavate markeerimistööd

Selle loo kirjutamise hetkel on uue hanke tulemusena välja valitud kõige soodsama pakkumuse teinud pakkuja RoadWest OÜ ja töövõtuleping sõlmimisel. Tööde kogumaksumuseks kujuneb 468 081 eurot, sellest Metsa tänavale 105 562 eurot, Lõuna tänavale 182 236 eurot ja J. Kuperjanovi tänavale 180 282 eurot. Eelarves on valla osalusena ette nähtud 245 000 eurot. Plaanide kohaselt saavad nime-

tatud tänavad uue katte 2021. aasta septembrikuu lõpuks.

Teine kaua valmimist oodanud objekt on Tartu-Pika tänava ringristmik, mille ümberehitustööd algasid maikuu algul. Tööd on kulgenud plaanipäraselt, juuli lõpus teostati täies mahus äärekivide panekut, seejärel sai alustatud asfalteerimistöödega. Kui mingeid lisatarkustusi ei ilme, siis käesoleva lehe ja artikli ilmumise ajaks peaks Valga jaoks oluline ringristmik valmis ja liiklejatele avatud olema.

See on Valga jaoks ülioluline liiklussõlm ja loodetavasti muutub selle läbimine ja ületamine mugavamaks nii transiidi kui kohalike liiklejate, aga ka jalakäijate jaoks. Siinkohal maksab meenutada selle ristmiku valmimise pikka eellugu. Esimene projekt ringristmiku rekonstrueerimiseks tehti juba 2010 aastal,

sedasama projekti nüüd uuendatigi. 2019. aastal tegi vallavalitsus abitaotluse riigilt raha saamiseks ja 2020 veebruaris eraldatigi teehoiurahast ligikaudu 461 tuhat eurot. Kokku läks ehitus maksma ligi 772 000 eurot, ülejäänud summa tuli katta valla eelarvest.

Palju küsitakse ka Tambre tee kohta. Praegusel hetkel saab öelda, et plaanis on alustada projekteerimisega ja raha selleks tuleb Tõlliste valla ühinemistoetuse osast. Kõige nende vastutusriskaste tööde ja tegemiste juures aga loodame vallakodanike mõistvale suhtumisele, samas võtame arvesse ettepanekuid ja lahendamise jätkuvalt probleeme.

Tegusat suve jätku!

Enno Kase,
asevallavanem

Tartu ja Pika tänava ringristmik vahetult enne valmimist/Valga vald

Sotsiaalministeerium on algatanud pilootprojekti koduhooldusel olevatele inimestele hingehoiu teenuse pakkumiseks. Eesmärgiks on pöörata tähelepanu inimeste vaimse tervise toetamisega seoses viirusepuhangust tingitud isoleeritusega ühiskonnast ning neile, kel on vähenenud sotsiaalne ja füüsiline kontakt ümbritseva keskkonnaga.

Projektis osalevad hingehoidjad on erialase hariduse ning töökogemusega. Sotsiaalministeeriumi partneriks oleva Tartu Teoloogia Akadeemia koordineeritud hingehoidjad on saanud ettevalmistuse, et aidata haigeid, kriisis, leinas ja psüühiliste raskustega inimesi.

Hingehoidja on teoloogilise haridusega inimene, kellel on ühtlasi eriline ettevalmistus, haigete, kriisis olevate ja surevate inimeste aitamiseks. Tihti seostatakse hingehoidu kogudusetööga, mis tegeleb inimeste hingehoidlike vajadustega. Hingehoid on tõesti välja kasvanud sellest vajadusest ja kirikus tehtavast hingehoiutööst, kuid tänases maailmas on hingehoiutöö kujunenud erinevates tegevusvaldkondades erinevaks - seda tehakse inimese kui terviku nõustamiseks ja hoidmiseks.

Kuigi hingehoidjaga saab arutleda ka religioossetel teemadel, pole hingehoid misjoni ega kuulutustöö. Oluline on inimesega toimuv ja see, kuidas ta seda tajub. Hingehoid on universaalne: hingehoidja arvestab erinevas vanuses inimeste eripärade ja tervisliku olukorraga, samuti on hingehoidja valmis toetama igas vanuses surijat ja tema lähedasi. Eelkõige tähendabki hingehoid inimesele tema olukorras toeks olemist tema olukorras ja tõekspidamistest lähtuvalt. Usklike inimeste puhul lisandub siia suhe inimese ja religiooni vahel.

Eesti eri piirkondades tegutsevad hingehoidjad on valmis tegema kodukülastusi ja toetavaid kohtumisi koostöös kohalike omavalitsuse sotsiaaltöö korraldajatega, hooldustöötajate ja tugisõnate ning hingehoiu teenust vajava inimese lähedastega. Samuti saab hingehoidja olla toeks telefoni või interneti teel.

Projektis osaleb kokku 14

hingehoidjat, kontaktid Valga vallas:

Kõige kiiremini saab hingehoidja tuge anda, kui helistad hingehoiutelefonil **116 123**, mis on avatud ööpäevaringselt ja on helistajale tasuta. Vaata rohkem infot: <https://hingehoid.ee/>

Erinevad abitelefonid:

- Hingehoiutelefon 116 123 (24h)
- Ohvriabi kriisitelefoni 116 006 (24h)
- Lastebilefon 116 111 (24h)
- Eluliini naiste tugikeskus 551 5491 (24h)
- Häirekeskuse hädaabinumber 112 (24h)
- Perearsti nõuandetelefon 1220 (24h)
- Juhised eriolukorras käitumiseks 1247 (24h)
- Eluliini emotsionaalse toe telefon
 - 6558 088 (eesti keel) kl 19-07
 - 655 5688 (vene keel) kl 19-07

Detailplaneeringu kehtestamise teade

Valga Vallavalitsuse 04.08.2021. a korraldusega nr 307 kehtestati Valga linna Võru tn 78a ja Võru tn 78b krundi detailplaneering. Detailplaneeringu koostamise eesmärk oli määrata Võru tn 78a ja Võru tn 78b maaüksuste liitmisel ühele moodustatavale krundile olemasolevate hoonete laiendamiseks ehitusõigus, mille tulemusel luuakse terviklik tootmishoone.

Planeeringu lahendusega tehakse ettepanek Võru tn 78a ja Võru tn 78b maaüksuste liitmiseks, et määrata ehitusõigus moodustatavale tootmismaa krundile. Ehitusõigusega on lubatud krundile kuni kolm hoonet maksimaalse ehitisealuse pinnaga 4500 m². Hoonete suurim lubatud kõrgus on 9 m (absoluutkõrgus 85,20 m ja kuni kaks korrust). Hoonete arhitektuurile suurt tähelepanu ei pöörata. Hoonestus tervikuna peab olema ühtses stiilis ja kokku sobiv ning olema ümbritsevasse keskkonda sobiv, kaasaegse ehitus- ja arhitektuurse lahendusega ning kaasaegsetele energiatõhususe nõuetele vastav. Planeeringuga tehakse ettepanek juurdepääsu rajamiseks Võru tänavalt ja Tuubi tänavalt. Parkimine on lahendatud krundil, samuti on ette nähtud jalgrataste parkimise kohad. Planeeringuga seatakse tingimus, et krundi tänava piirnevale alale peab jääma kõrghaljastus. Krundi Võru tänava poolne üks osa jäetakse avalikku kasutusse ja sinna on tehtud ettepanek rajada roheala (taskupark).

Detailplaneeringu elluviimisega ei kaasne kavandatava tegevusega olulist keskkonnamõju, mis võiks põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise või vara. Detailplaneeringus kavandataval tegevusel puudub oluline mõju valguse, soojuse, kiirguse, lõhna ning õhusaaste osas. Tootmisettevõtte hoonestuse laiendamisega võib eeldada positiivset mõju piirkonna majanduskeskkonnale. Ettevõtluspiirkond muutub atraktiivsemaks nii tööandjate kui ka töövõtjate. Sotsiaalsele keskkonnale mõjub positiivselt tootmishoone ja selle ümbruse korrastamine, selge piiritlemine, ala korrastamine. Võru tänava äärse nurga määramine haljasala maaks ning avalikku kasutusse mitmekesistab avalikku ruumi. Taskupargi rajamine mitmekesistab avaliku ruumi kasutamise võimalusi. Kõrghaljastuse kohustusega ala tagab puhvri, mis eraldab elumialad tootmis- ja ettevõtlusalast. Detailplaneering annab eeldused kvaliteetsema ja turvalisema elukeskkonna loomiseks.

Kehtestatud detailplaneeringuga ja kehtestamise korraldusega on võimalik tutvuda Valga valla veebilehel <https://www.valga.ee/238> ja Valga Vallavalitsuses (Puiestee tn 8, Valga linn, Valga vald).

Lenna Hingla
lenna.hingla@valga.ee
5860 1234

Valga linn saab purskkaevu ja Lüllemäe korvpalliplatsi

Valga valla kaasava eelarve rahvahääletuse tulemused on selgunud: enim hääli sai idee rajada valgustusega purskkaev Pedeli jõeale (163 häält) ja teisele kohale tuli 107 häälega korvpalliplatsi rajamine Lüllemäele. Kuna nimetatud objektid asuvad erinevates valla piirkondades, siis viiaksegi ellu kaks rahvahääletusel enim hääli saanud ideed.

31. augustil kl 15-19 toimub Nakatu Turismitalus Valga valla ettevõtjate koostööpäev „Millise puu otsas kasvab raha?“. Üritusel võtavad sõna lisaks Valga valla esindajatele ka ettevõtluse tugiorganisatsioonid nii Valgamaalt kui ka kaugemalt. Koos püütakse leida vastuseid küsimustele, millised toetusmeetmed võiksid olla kasulikud ettevõtte arenguks ja kuidas tugistruktuurid saavad ettevõtjaid toetada. Lisaks viib Eesti Töötukassa läbi töötoa info efektiivsema jagamise ja töötajate motiveerimise teemadel. Toimub arutelu kohaliku elu- ja ettevõtluskeskkonna arendamise teemal.

Rohkem informatsiooni ürituse kohta leiad Valga valla kodulehelt: www.valga.ee
*Üritust korraldab Valga Vallavalitsus koostöös Eesti Töötukassaga projekti „GoSmart & Excel BSR“ raames ning seda kaasrahastab Euroopa Regionaalarengu Fondi Läänemere piirkonna programm.

Idee rajada ujuv valgustusega purskkaev Pedeli IV paisjärvele: paigaldades Pedeli paisjärvele purskkaevu, on projekti eesmärgiks suurendada Valga linna atraktiivsust nii läbisõitjate kui ka kohalike elanike silmis. Pedeli paisjärv on esimene suurem maamärk, mis linna sisenedes vastu tuleb ning purskkaev oleks meeldivaks tervituseks ja ilmetaks piirkonda suurel määral. Lisaks jäävad Pedeli paisjärv silma ka kohalikele inimestele, on nad siis tervisesportlased, tavalised jalutajad või möödasõitjad.

Idee korrastada Lüllemäe korvpalliplats: Lüllemäe Põhikooli territooriumil asub 70. aastatel rajatud korvpalliplats, mida pole saanud selle amortiseerunud pinnase tõttu enam aastaid kasutada. Idee teha korda korvpalliplatsi pind annab võimaluse kasutada välitingimustes korvpalliväljakut nii kooli kehalise kasvatuse tundides kui ka vabal ajal kohalike elanike poolt. Lisaks saaks siin korraldada korvpalliturniire ja väljak oleks kasutamiseks avatud piirkonnas toimuvatele spordilaagritele.

Vastavalt määrusele viib ideed ellu vallavalitsus koostöös idee esitajaga hiljemalt järgmise aasta lõpuks.

Valga valla kaasava eelarve menetlemise korra järgi jaotatakse kogusumma 50 000 eurot vähemalt kahe rahvahääletusel kõige rohkem hääli saanud idee vahel, tingimusel, et need asuvad valla erinevates piirkondades. Ühe objekti maksimaalne rahastussumma on 25 000 eurot.

Avajahemikus 24. mai–6. juuni toimunud ideekorje järel laekus Valga valla kaasava eelarve jaoks 21 ettepanekut. Ideede sõelumiskomisjoni läbis 16 ideed, mis pääsesid rahvahääletusele. 20.–30. juuli toimunud rahvahääletusel osales 592 inimest, kes andsid kokku 1075 häält.

Toidusalu loomine kui elamise viis

ehk ka Lõuna-Eestis võib leida tükike Itaaliat

Mis on toidusalu? Hm? Küllap mõtleb nii enamus meist seda sõna esimest korda kuuldes. Seletus sellele ja lugu, kuidas kaks noort inimest Tsirgumäe külas oma väikese Toskaana leidsid ning seal kodu ja metsaia rajasid, ei ole kaugeltki tavaline.

Tsirgumäe Toidusalu MTÜ ehk Food Forest nagu seltskond hakkajaid noori inimesi end laiemalt reklaamib, loodi 2020. aastal. Selle taga olivad - Heldor Sepp, Eliise Tuuling, Marelle Manglus, Tuuli Jõesaar ja Alexander Kukk - võib vist vabalt nimetada mõttekaaslasteks, kelle südameasjaks loodusega kooskõlas elamine. Toidusalu olemust aga võib teisisõnu nimetada ka metsaaianduseks, mis omakorda lahti seletatult on toidu kasvatamise viis, inspireeritud metsikust loodusest, selle struktuurist ja protsessidest. See on toidu kasvatamisest kõige loomulikumal moel.

Kohtumine toidusalu idee teostajatega nende koduõuel kujunes ootuspäraselt huvitavaks retkeks. Ent esmalt, kuidas ikkagi sattus kolmeliikmeline pere - Heldor ja Eliise koos väikese tütre Auroraga - elama oma unistuste koju, Järve talu endise Taheva mõisa südames Tsirgumäe külas?

See tulemise lugu on veidi muinasjutuliline. Noored on nüüdseks koos olnud 11 aastat ning olid enne Lõuna-Eestisse elama asumist jõudnud endale Harjumaale kodugi rajada. Paraku ei tahtnud nad seal kuidagi koduneda. Kaaslastele, kes palju maailmas ringi rännanud, meeldis ka Eestis sageli looduses ja matkarajal viibida. „Harjumaal olid küll toredad matkarajad, kuid need olid sageli prügised ja ülerahvastatud, kõik oli väga piiritletud,“ ütleb Eliise ja lisas, et järjest sagedamini leidsid nad end siit, Lõuna-Eestist. Otsustati kodu põhjas müüki panna ja otsida uus pesa lõunas. Eliise oli tutvunud ühe koolituse käigus Jandraga, kes elas Taheva kandis ... Sellest saigi uus algus.

„Lähedal asuva Sooblase küla inimesed tutvustasid meile Taheva piirkonda, meile näidati Parmupesa (ehk Talgukeskust), tutvusime Ökoküla ja selle inimestega ning siinse ümbruskonnaga. Kohe alguses oli kant omane ja pooleldi juba kogukonna liikmetena hakkasime siia päris oma kodu otsima,“ räägib Heldor. Kuni ... esimest korda ühel talvisel varahommikul Järve talu - õigemini, selle naabruses asuva shiitake-seente kasvanduse - juurde sattununa olid noored lummatud avanevast vaatest: üle tiigi paistvad väärrika ajaloo kivihooned varemete ja põlispuude taustal oli kui ilmutus. „Just seda me otsisimegi. Plaanisime kunagi kolida Toskaanasse, et leida selliseid vägevaid müüre ja siis ühtäkki leidsime unistuste talu õiges kohas - see oli justkui meie Itaalia unistus Eestimaa päikese all! Meie oma väike Toskaana,“ ütleb Eliise.

Siis nad veel ei teadnud, et aasta hiljem astuvad nad samasse hoovi sooviga see ära osta.

Järve talu koosneb Taheva mõisa viinaköögi ja viinaköögi keldrist ning suurest müüritisest - endisest mõisa härjatallist ja sepikoja varemetest. Viinaköök oli kohandatud elumajaks ning see oli toona ühe toreda eaka vana paari koduks.

Fotol: Heldor Sepp ja Eliise Tuuling/L.Margus

Muidugi otsiti kodu edasi, kuid võimsa vaatega ja tiigiga talu mõisasüdames jäi noortele hinge. „Õeldakse, et kui unistada suurelt, siis unistused täituvad! Järve talu koos juurdekuuluvaga on nüüd mõnda aega meie ning mitmed paanid teostumas,“ ütleb Heldor.

Jutud avara vaimuga noorte muudest ettevõtmistest jäidki rääkimata, need keerlesid peamiselt toidu, looduse ja aianduse ümber. Selle koosluse võib kokku võtta ühe sõnaga - permaaiandus. Permakultuuris ongi kokku saanud põllu ja metsa kasulikud küljed ja toidusalu võib selle musternäiteks pidada. „Toidusalu valitakse inimesele otseselt kasulikke taimi, sh söödavaid ja ravimtaimi, ka näiteks küttena ja ehitusmaterjalina kasutatavaid taimi, aga ka toidusalu toimimiseks vajalikke, näiteks lämmastikku siduvaid taimi, et ei oleks väetamise vajadust,“ selgitavad Heldor ja Eliise tegelikult lihtsat sümbioosi - permakultuuris kasutusele võetud viis, mis suudab ise toimetada, kuid kust inimene saab piisavalt toitu.

Food Forest ehk toidusalu on metsaaed, kus söödavate taimede mitmekesine „istutusplaan“ püüab jäljendada looduses leiduvaid ökosüsteeme ja mustreid, seletab Heldor. „Food Forest on nagu päris metski, ulatudes nii kõrgele taevasse, kui jäädes osaliselt maa alla, sinna vahepeale jäävad kõikvõimalikud tasandid - esindatud on kõik metsa kõrgusrinded. Nii mahub ühte piirkonda rohkem taimi, putukaid ja loomi, kes koos loovad terve ja toimiva ökosüsteemi. Nagu metsas ei esine monokultuuri, ei kasvatata ka permakultuurses aias vaid ühte liiki taimi.

Tsirgumäe Toidusalu MTÜ eesmärgiks ongi propageerida permakultuuri läbi toidusalu ja väärtustada ökoloogiliselt puhta toidu kasvatamist. Ja väärimist FoodForesti toidukastid reisivad igal nädalal Tallinna poole, tellimuse korral valmistatakse kasvõi mitmekäiguline õhtusöök.

Toidusalu, mis praegu laiub üheksal hektaril, ootab aga Heldori sõnul täiendamist ja

ka rahvameditsiinis) mütseeli paljundmine. Oleme koostöös Koivakonnu OÜga parendanud tehnoloogiat ja teinud tootearendust, et oleks võimalikult ökonoomne,“ rääkis Heldor arengutest seenekasvatust.

„On näha, et kõik, mis me teeme praegu permasüsteemis, toimib hästi, ülejäänud mitte nii hästi,“ selgitas Eliise oma aia eripära sellesuvisel pika põua vaates. Üldse on mõte teha kogu metsa ja aia ala isetoimivaks ehk hooldus- ja töövabaks: võetakse kasutusse mägala, veepumba ja imvoolikute abil kastmiseks ammutatakse energiat päikesepaneelide abil. Tegelikult ongi kogu toidusalu juba suuressti isetoimiv ala. „See on laisa inimese aed,“ muigab Heldor.

Kust see pealehakkamine ja katsetamisjulgus? „Oleme perega nii võõrsil kui ka kodumaal reisides näinud palju huvitavaid talusid ja suhelnud põnevate inimestega. Meie rännakud on viinud meid Tasmaaniast Põhja-Norrani, 12 aastat sai töötatud ka Norras - kõik need kogemused on andnud meile ideid ja panidki meid mõtlema ühe väga omanäolise turismitalu loomise peale,“ on vastus küsimusele. Praegu on Heldor ja Eliise õnnelikud oma kodumaal, luues künklikul Vana-Võrumaal Tsirgumäe külas oma väikest Toskaana.

Lea Margus

XIII VALGA MILITAARAJALOO FESTIVAL

21. - 22. august 2021

21. august
VALGA LINNAPARGIS

Festivali küllastajatele üllatused ja auhinnad! Jälgige reklaami!

- 10.00 – 18.00 Päästeameti, Päästeameti pommigrupi, Eesti NATO Ühingu, Kaitseressursside Ameti, Eesti Punase Risti, Tartu Vangla, Kaitseliidu ja Eesti Kaitseväge ja liitlaste, Politsei- ja Piirivalveameti esitlused.
- 10.00 – 18.00 Kõigil võimalus tutvuda erinevate ajastute sõjameeste laagrite elu-oluga
- 10.30 – 11.00 Kaitseliidu Tartu maleva Põhja-Tartumaa üksikkompanii näidislahing
- 11.00 – 12.00 K-komando esitlused
- 12.00 – 12.15 Ülevaate „Põhjasõja lahingud Eestis ja Eesti seosed Vene-Prantsuse sõjaga“ teeb Valga sõjamuuseumi teadur Esta Mets.
- 12.15 – 12.30 Põhjasõja näidislahing
- 13.10 – 13.15 Ülevaate „Eesti mees Esimeses maailmasõjas“ teeb ajaloolane Külle Arjakas.
- 13.15 – 13.30 Esimese maailmasõja lahing
- 13.30 – 14.15 PPA ja Päästeameti esitlused (pinnalt päästmine, allveerobot, teenistuskoad)
- 14.15 – 14.30 Tänamised. Tunnustamine
- 14.30 – 14.45 Ülevaate „Vabadussõja Lõunarinne“ teeb Sõjamuuseumi teadur Siim Õismaa.
- 14.45 – 15.00 Lahing Vabadussõja Lõunarindel
- 15.20 – 15.30 Ülevaate „Metsavendlusest Eestis“ teeb ajaloolane Martin Andreeller.
- 15.30 – 16.00 Untsakad I etteaste
- 16.00 – 16.30 NÄITEMÄNG METSAVENDLUSEST A. Käärmanni jutustuse „Vabaduse vaim“ põhjal. Lavastaja SIIRI PÖLDSAAR
- 16.30 – 16.45 NKVD – Metsavendade lahing
- 16.45 – 17.25 Untsakad II etteaste

- 17.30 – 17.50 Eesti Kaitseväge orkestri esinemine Valga Vabadussõja ausamba juures
- 18.00 – 18.45 Sõjameeste marss koos tehnikaga läbi linna: Valga Vabadussõja ausammas – Valga Jaani kirik – Valga Vabadussõja ausammas
- 12.00 – 17.00 Õhuväe helikopteri Robinson-44 esitlus Kungla tn jalgpalliväljakul

SÕJAMUUSEUMI TERRITOORIUMIL (Pikk 16a, Valga)

- 8.00 – 15.00 Festivali raames toimuv Vanavara ja käsitöölaad, mille korraldab Valga Sõjamuuseum. **Pilet: 2€.** Laada ajal muuseumikülastus TASUTA!
- 21.00 – 23.30 Kontsert „Tähed militaartaevast“. Ilutulestik

Esinevad 5MIINUST ja Smilers

Pilet eelmüügist muuseumi kassas: 12€, õpilasele/pensionärile 10€.
Festivali päeval: 15€, õpilasele/pensionärile 13€.

NB! PILETITE ARV PIIRATUD!

VALGA MUUSEUMIS: (Vabaduse 8): Sõjatehnika mudelite näitus (TASUTA)
Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses: Saksa saatkonna rändnäitus Ida murrang
SPORDIHALLIS: Militaarse jõumehe väljaselgitamine

FESTIVALI JÄTKUÜRITUS

22. august

- 12.00 – 13.30 Võrumaal Rõuge vallas Mõnistes Eesti Kodu mälestuskompleksis (Mõniste-Kuutsi tee 2,2 km) hukkunud Eesti endistele metsavendadele ja nende toetajatele mälestusmonumendi avamine.
- 13.30 – 14.30 Politsei- ja piirivalveorkestri esinemine
- 14.30 – 17.00 RUKKILILLE PÄEV
Päeva korraldaja Murtud Rukkilille Ühing

MILITAARAJALOO FESTIVALI TOETAJAD JA KORRALDAJAD:

Valga Vallavalitsus, Valga Sõjamuuseum, Siseministeerium, Kaitseministeerium, Eesti Sõjamuuseum, Eesti Kaitseväge, 2. jalaväebrigaad, Kuperjanovi jalaväepataljon, 2. jalaväebrigaadi tagalapataljon, Toetuse väejuhatuse, Kaitseväge orkester, Kaitseliidu Valgamaa malev, Kaitseliidu Tallinna malev, Kaitseliidu Tartu maleva Põhja-Tartumaa üksikkompanii, Naiskodukaitse Valga ringkond, Kaitsepolitsei amet, K-komando, Politsei- ja Piirivalveamet, PPA Lõuna prefektuur, PPA Valga piirkonnagrupp, Eesti Endiste Metsavendade Liit MTÜ, Päästeameti Demineerimisüksus, Kaitseressursside Amet, Eesti Punane Rist Valgamaa Selts, Päästeameti Valgamaa päästepiirkond, Rahvusrhiiv, Valga Muuseum, Valga Sport, Eesti Tuletõrjemuuseum, Valga Kultuuri- ja Huvialakeskus, Eesti NATO Ühing, Valga Haigla AS, Valga Puu OÜ, Rain AS, Astormat OÜ, OÜ Rock Music, 5MIINUST, SMILERS, Põldsepp ja pojad, A.Karuse AS, Eha Rauatööd OÜ, Cramo Estonia AS, OTOLUX AS, Atria Eesti AS, Valgamaa Arenguagentuur, Riigimetsa Majandamise Keskus, Saaremaa Sõjaväe Selts MTÜ, Ühing "Explorers", Preobraženski Polk MTÜ, Sõjaajaloo klubi "Kayserlich Russisch- Deutsche Legion, Kurland", Sõjaajaloo klubi "Latviešu strelnieki", Sõjaajaloo klubi "JR 200", Front Line MTÜ, Sõjaajaloo klubi "9MM", Sõjaajaloo klubi "ESAK", Balti Rahvusvaheline Sõjaajaloo Klubi, Sõjaajaloo klubi "Narva", Sõjaajaloo klubi "GRENADIERIUS", Sõjaajaloo klubi "ORDENIS", Murtud Rukkilille Ühing MTÜ, Tartu vangla, Eesti Naabrivalve MTÜ, Hargla Maakultuurimaja, SANGASTE LINNAS AS, JAKTIS OÜ, Walcar OÜ, Bacula AS, K-rauta Valga, RST Valga OÜ, Martin Andreeller, Külle Arjakas, Siiri Põldsaar, Tiit Talts, Marite Uibo, Siim Õismaa.

MilFest 2021

XIII Valga militaaraajaloo festival

21. ja 22. augustil

- Näidislahingud läbi ajaloo prisma
- Jõustruktuuride esitlused ja marss
- Vanavaralaad ja palju muud huvitavat
- Mälestusmonumendi avamine
- 5MIINUST ja SMILERS
- Rukkilille päev

Täpsem info: www.isamaalinemuuseum.ee ja www.valga.ee
+372 767 1127, +372 512 1044, valga@isamaalinemuuseum.ee

VALGA MILITAARAJALOO FESTIVALI RAAMES TOIMUB

VANAVARA JA KÄSITÖÖ LAAT

21. AUGUSTIL 2021 KELL 08.00 – 15.00

SA VALGA ISAMAALISE KASVATUSE PÜSIEKSPOSITSIOONI TERRITOORIUMIL (PIKK TN 16A, VALGA LINN)

SAAB KÜLASTADA MUUSEUMI

INFO: valga@isamaalinemuuseum.ee; <http://www.isamaalinemuuseum.ee>;
<https://www.facebook.com/Militaarteemapark>
või telefonil +372 767 1127

MÜÜGIPLATSI HINNAD:

2 M ILMA TRANSPORDIVAHENDITA 10 €;
2 X 6M KOOS TRANSPORDIVAHENDIGA 20 €.

PÄÄSE LAADALE:

TÄISKASVANUTELE, ÕPILASTELE 2 € / EELKOOLIEALISTELE TASUTA

Kalyna hoiab üleval rahvuslikku vaimu

Valgas juba enam kui kümme aastat tegutsenud MTÜ Valga Ukraina Selts Kalyna on kogukond, kus liikmeid kodulinnast kaugemaltki ja kelle eestvedajate südameasjaks on ukraina keelt ja kombeid Valgas alal hoida ning kodumaa rikkalikku kultuuri laiemalt tutvustada.

Et ukraina noored ei unustaks oma rahva kombeid ja traditsioone, keelt ja kultuuri, loodi nn laupäevakool, kus õpetajateks-juhendajateks enamasti oma kogukonna liikmed. Seltsi eestvedaja on Ruslana Dovha, kes hariduselt ukraina filoloog ja töötab sotsiaalpedagoogina, ja tema missiooniks ongi laupäevakoolis õpetades hoida alal ukraina keelt siinse noorema põlvkonna seas. „Kalyna tegevust ei kujutagi ette ilma organisatsiooni liikmete toetuseta. Esimene, kes avaldas soovi luua Ukraina seltsi Valgas, oli Galina Hatsajuk. Ta ütles, et ukrainlased võiksid kohtuda kas või tema suvilas. Aastate jooksul olid meie aktiivsed osalejad ja toetajad Jevdokia Šilkina, Svitlana ja Anatolii Viukhov, Jelena ja Vitali Mašnitš, Liidia Apare ja teised. Kalyna muusikaline juht Svetlana Šabunina andis oma tööga suure panuse meie MTÜ arengusse,“ rõhutas Ruslana. Seltsi väike armas „kodu“ on praegu Kungla tänavas lasteaia Pääsuke teisel korrusel, kus nende kasutuses on kaks ruumi.

Kui suur on ja millega tegeleb Valga ukraina kogukond? Rahvastikuregistri andmetel elas meie vallas aasta alguse seisuga 373 ukraina rahvusest inimest. Seda on rohkem, kui esialgu tundub, sest peale kogukonna, kes väikeses Valgas omavahel suhtleb, on olemas palju suurem võrgustik, mille liikmetega erinevatest maailma paikadest suheldakse läbi sotsiaalmeediakanalite. Nii ollakse rahvuskaaslaste tegemistega paremini kursis ja tuntakse end ühe perena ka siis, kui näiteks poliitiline olukord või haiguspuhangud füüsilist kokkusaamist piiravad. Seda suhtlust koordineerib peamiselt Ruslana tütar Hanna, kes ametis Eesti Vabaõhumuuseumis koolitajana.

Kalyna – eesti keeles lodjapuu – on ukrainlaste jaoks suure tähendusega. „Ukrainlastel on väga palju taimi, mis on neile olulised, kuid kõige tähtsamad on paju ja lodjapuu. Ukrainlased koguni ütlevad, et ilma paju ja lodjapuuta ei ole Ukrainat, Kalyna tähendab armastust, ilu, eluenergiat,“ ütleb Ruslana ja mainib veel, et lodjapuu marja sees olev kivi on südamekujuline. „Ja see tähendab ka kodu. Kodu juurde istutavad ukrainlased ikka lodjapuu.“

Ruslana teab, et marjad on ravitoimega ja neist küpsetatakse pirukaid. „Seda ei ole ma ise proovinud, kuid olen moosi teinud“. Hanna lisas, et lodjapuu moosi kasutab Kalyna ka enda tunnuskingitusena. „Kuna see sobib nii hästi meie nimega. See on meile eriomane ja sümboliseerib ilus kingitus.“

Praeguste koroonapiirangute aeg on seltsi eestvedajate sõnul keeruline olnud, sest ühe rahvusgrupi jaoks on oluline koos käia ka füüsiliselt. „Laupäevakool siiski toimib ja saame kokku. Püüame võimalusel ka muid tegevusi korraldada. Näiteks on ka Ukrainas oluline eestlaste jaanipäeva sarnane püha, sel puhul võtsime oma inimesed kokku ja läksime Peipsi äärde.“ Hanna

Fotod: MTÜ Valga Ukraina Selts Kalyna

selgitab, et pööripäeva tähistatakse Ukrainas vana kalendri järgi 7. juulil ja seda nimetatakse Ivan Kupala pühaks. „See on püha, mida kõik väga ootavad, eriti noored. Kupala tuleööl punuvad tüdrukud pärgasid ning otsivad sõnajalaõit. Kuna Peipsi-äärsetes külates elavad ka vanausulised, kel sarnased tavad, oli see meie jaoks nagu väike põige kodumaale.“

Kui tihti saate üldse kodumaale, vanematekoju? „Ikka oleme vähemalt korra aastas püüdnud käia. Varem sagedamini.“ Ukraina kodupiirkonnas oli Ruslana sõnul olnud küll suhteliselt rahulik, siiski oli tunnetatav teatud ärevus riigis ja maailmas toimuva pärast.

Kalyna tulevikuplaanidest rääkides on Hanna ja Ruslana ikka pigem optimistlikud. Plaane on mitmeid ja huvitavaid, nende teostumine sõltub jällegi väga erinevatest asjaoludest. „Mõtteid on palju ja tore on, et enamasti on

nende teostamiseks ka omavalitsuselt toetust saanud taotleda. Kuid praegu on keeruline just selles mõttes, et sageli on ettevalmistused juba käimas, kui selgub, et sündmus tuleb ära jätta. Suur töö on aga juba tehtud ja ka kulutused,“ tõdeb Ruslana. „Näiteks oli plaanis rattasõit Vyshyvankaga. Oleme seda kaks korda teinud oma inimestega. Kuna see tundus kõigile väga huvitav, mõtlesin selle korraldada ka avaliku üritusena maikuuks. See projekt valla poolt kahjuks toetust ei saanud.“ Ruslana lisas, et püüab siiski uuesti, sest inimestele väga meeldis kultuuriliste mõõtmega sportlik pereüritus.

Varasemalt, kui veel praeguseid piiranguid ei olnud, oli suur rõõm erinevaid sündmusi korraldada. „Mäletan siiani seda tundet, kui Kalyna kümnenda sünnipäeva puhul oli kultuurikeskuses kontsert. Nimetasime selle „Ukraina päevaks“, külla tulid meie

kultuurisõbrad, meie oma lapsed esinesid. Lihtsalt suurepärase oli,“ meenutab Ruslana. Praegu tuleb aga plaane ettevaatavamalt teha. Hanna ja Ruslana on nüüdseks juba kogenud, et vahvaid ettevõtmisi saab ka veebi teel läbi viia. Näiteks toimus tänavu kevadel kavandatud lihavõttemunade kirjutamise töötuba olude sunnil hoopis arvutiekraani vahendusel ning see kukkus väga toredasti välja.

Nüüd arvab Hanna, et ehk saab sel viisil ka näiteks teatrit teha. „Eelmisel aastal proovisime teha nukuteatrit, kuid - jälle koroonamõju - saime valmis dekoratsioonid, nukud, tegime proove, saime toetuse, kuid esineda ei jõudnudki. Loodame ja ka lapsed ootavad, et saame esineda oma muusikalise muinasjutuga,“ lisab Ruslana ja selgitab, et lugu on meile kõigile tuttav ja põhineb Ukraina lastejutul, Ivan Franko muinasjutul „Naeris“. Muusika autor on tuntud „Ot Vinta“ grupijuht Juri Žuravel, kes andis seltsile Kalyna kirjalliku loa mängida nende etendust Eestis. „See näitemäng on tore just sellepärast, et läheme rahvalauludelt juba edasi rahvamuinasjuttudele. Idee oli teha oma keeles, sest nagunii kõik, kes vaatavad, saavad aru - see on kõigile nii omaks saanud,“ selgitab Hanna. Näitemänguks valminud käpiknukudki olid erilised. Hanna nimetab nukku motankaks ja selgitab selle erilist: tekstiilist nukud, mille sisse pannakse erinevaid terasid ja taimi. Ja neil ei ole nägu. „Arvati, et kui nukule teha nägu, saab ta hinge ja siis võib ta hakata tegema tegusid ... Motanka sümboliseerib Ukrainas koduhoidjat ja on suure tähendusega. See on nagu amulett,“ lisab Ruslana.

Hanna, kes hoiab seltsi suhtlusringil sotsiaalmeedias silma peal, näeb, et väikesel Valga ukrainlaste kogukonnal on väga palju jälgijaid ja kaasaelajaid. Võib-olla on virtuaalne suhtlusring avaradunud just „tänu“ koroonaviirusest tingitud piirangutele, sest vajadus oma inimestega suhelda ei kao kuhugi. Ja see teeb rõõmu.

Lea Margus

Kogemus loeb: jalatsivabriku Moon tootevalik on muljetavaldav

Valgas ja kogu Eestis ainulaadne ettevõtte Moon OÜ sai alguse 1992. aastal, kui Soomes tegutsev kingatehas soovis laiendada Eestisse. Omanikeks olid kaks eestlast ja kaks soomlast, kes rajasid Valga linna tootmisettevõtte, kus esialgu hakkasid valmima lastejalatsid, mõne aja pärast lisandusid tootmisesse naistejalatsid. Suured muutused hakkasid toimuma, kui Mooni koostööpartneriks sai Soome firma Janita OÜ. Loodi Moon OÜ tütarettevõtte MoonTTM OÜ, kes hakkas allhankena valmistama jalatseid Janitale. Moon TTM OÜ on küll jalatsite valmistaja, kuid vajadusel on võimeline tegema kõiki erinevaid õmblustöid. Nii on õmmeldud firmas isegi lastele kombekaid. Hetkel on lisatööna töös kümblustünnidele katete õmblemine. Kuna masinapark on mitmekesine, saab õmmelda palju erinevaid tooteid.

Parematel aegadel oli Moonis ametis 75 inimest ja kasutati tehase mõlemat korrust. Peale Janita OÜ tegevuse lõpetamist saabusid Moonile raskemad ajad. Tellimuste arv kahanes järsult, koondada tuli 22 inimest, kuid koostöös teiste firmadega tegevus siiski jätkus. Muuhulgas osteti Janitalt ära enam kui 50 tootemudelit, mille müümisega praegu tegeletakse.

Toredaks ja põnevaks protsessiks oli laste ortopeediliste jalatsite väljatöötamine. Selle mudeli väljatöötamine võttis aega ligi 1,5 aastat. Moon on tootnud palju aastaid

Tootmisjuht Ene Plangi, töötanud üle 20 aasta. Tootmisjuht Margit Kõiv, koordineerib juurdelõikust ja kaupluse tööd, töötanud üle 20 aasta. Meister Ave Rebase, töötanud üle 20 aasta.

Juhatuse liige Natalja Teepere, töötanud üle 20 aasta. Foto: Elisabeth Tõnisson

Soome vanglatele sandaale. See toode on huvitav selle poolest, et jalatsitel ei tohi olla ühtegi sellist komponenti, millega võiks ohustada ennast või vanglatöötajaid. Sandaalides puudub metall ja traat ning need on täiesti ohutud.

Koroonakriis elati üle riigi abiga ja tegutsetakse ikka vapralt edasi. Tehasel on ka oma müügipunkt, mis on avatud teisipäeval (kell 10-14) ja neljapäeval (kell 14-17). Alati on vastu tulnud ka neile, kes nendel päevadel tulla ei saa, tuleb vaid ette helistada. Müügis on erinevad mudelid erinevatele maitsetele. Uueks ja tähelepanu püüdvaks mudeliks on vegan jalanõud, mis on mugavad ja hingavad. Kvaliteet ja mugavus, mida on Moon suutnud saavutada jalanõude tootmisega, on saavutatud tänu ettevõtte tublidele töökatele inimestele, kes on firmas töötanud kõik üle kümne ja kahekümne aasta. Hetkel töötab tehases 31 inimest. Nemad on tõelised Mooni patrioodid ja oma ala spetsialistid, kes teevad tööd südamega.

Mooni ajaloolise taustaga tehases on hetkel välja üürimiseks üks korrus, millel on olemas kõik võimalused tootmise alustamiseks (elektter, lambid, sururõhk). Lisaks sellele kuulub Moonile ka squashiväljak, kus saab iga huviline ennast proovile panna 5€ eest tunnis. Eriti populaarne on squashiväljak talviti.

Elisabeth Tõnisson

Valgalane pälvis kirjanduskonkursil hõbedase tunnustuse

Hiljuti sai valgalane Roman Tannenberg suure üllatuse osaliseks, kui talle teatati, et tema kogumik „Merel ja maal“ on ülevenemaalisel kirjandusvõistlusel tunnustatud teise koha ja hõbedase medali vääriliseks.

„Merel ja maal“ on raamat, mis sisaldab nii elulisi jutte kui muinaslugusid, aga ka 40 luuletust. Teose sünnil on oma lugu, väike „äpardus“, mis kaudselt võiski selle autori viia kirjandusauhinnani. Raamat ilmus esmatrükina 2015. aastal Ukrainas Kiievis, paraku jättis kirjastus sellest välja luuletused. See ei andnud autorile rahu ja ta otsustas raamatu uuesti välja anda, seekord Venemaal. Raamat ilmuski 2020. aastal täiendatud trükina, mõnevõrra kogukama ja 40 luuletuse võrra rikkamana.

Suur oli autori imestus, kui talle tehti ettepanek osaleda konkursil ning veel enam, kui teos teise koha vääriliseks arvati. Seda ligiajaku 80 raamatu seas.

Roman Tannenberg räägib ladusalt ja ilusat eesti keelt. Miks kirjutab ta vaid vene keeles? „Olen õppinud vene koolis ja see on mulle kirjas omasem,“ räägib autor, lisades, et kuna isa oli ukrainlane, ema eestlane, oli kodukeel enamasti vene keel, vanavanematega räägiti aga eesti keelt, õigemini küll – võru keelt. „Jutud on mul küll eesti keelde tõlgitud, abikaasa on aidanud. Tema on õppinud eesti koolis ja tunneb väga hästi kirjandust. Tõlgin ka ise,

Roman Tannenberg ja kirjandusvõistluse auhind/L. Margus

kuid õigekirja ja lauseehitust peaksin selleks tundma väga hästi – nagu ükskõik mis keele puhul.“ Tannenberg tõdes, et luuletuste tõlkimisega nii hõlpsalt hakkama ei saa. „Peab keelenüansse väga peenelt tundma, väga sügavalt läbi tunnetama. Nii ta on jäänudki ...“

Muinasjutud, jutud ja luuletused - inspireeritud elust enesest ja laste ning lastelaste jaoks välja mõeldud unejutukestest, kahtlemata pälvis just mitmekesisus tähelepanu ja tõi tunnustuse. Oma muinasjutukirjutamisest räägib autor, et ega need olegi niisama muinasjutud, pigem õpetlikud lood, kus on sügav iva. Kuidas need muinasjutud tulid? „Selles on süüdi lapsed. Kui nad väikesed olid, ei saanud ju sada korda samu muinasjutte rääkida, tuli ise välja mõelda. Lastele need väga meeldisid, tuli järjest uusi välja mõelda. Siis mõtlesin: miks mitte proovida kirja panna.“ Palju on muinasjuttudes ka laste osa. „Näiteks jutuke vanast kuusepuust sai koos tütrepojaga välja mõeldud. Lastelt tuleb ikka häid mõtteid ja neid peab kuulama.“

„Koolis mulle kirjandus ja kirjutamine väga meeldis,“ mainib Tannenberg, vastates küsimusele, kust hea sulejoos pärir. Luuletamise kohta lisab ta, et see tuleb paremini välja siis, kui natuke armunud ollakse. Kirjatükki-desse lisab sisu elu ise. „Minu elu on väga rikas seikluste, reiside, raskuste ning ohtude poolest. Seedid seda kõike läbi ja toredad lood tulevad.“

Tannenbergi sõnul on lugedes kohe aru saada, kas lugu on läbi elatud või välja mõeldud. „Kuidas sa saad tormist merd kirjeldada, kui sa pole sellel ise olnud?“

Roman Tannenbergil on suured plaanid, mille täitumist maksab lugejal pikisilmi oodata. Nimelt on ta äsja lõpetanud suurema romaani käsikirja, raamat räägib keerulistest aegadest möödunud sajandi algul siinsamas, kahe riigi piiril, kaante vahel on sõda ja keerulisi elusaatusi. „See on suur ja raske lugu.“

Kuid üks raamat tahab veel tulla. „Lugu on alles minu peas,“ muigab Tannenberg. „See on rohkem teismeliste teema, sellest, kuidas me siin Tähe tänaval elasime, „Tähe tänavale poisid“ on ka esialgne pealkiri. Kuid ma ei tea, kas see tänapäeva noori köidab - meie aja lastel olid ju teised mängud ja teised huvid, teised koerused. Päti me ei teinud, vallatusi küll. Midagi Tootsi ja Tom Sawyeri vahepealset olime...“

Aga raamatukirjutaja enda lemmikkirjanik? „Neid on ikka mitmeid. Aga üks on kindlasti Lion Feuchtwanger. Ajalugu on mind alati köitnud ja praktiliselt kõik tema teosed olen läbi lugenud. Ta on suur ajaloomeister. Meeldivad ajaloolised romaanid, loodus ... Luts ka muidugi. Tema keel on lihtne, aga ridade vahel on palju.“

Lea Margus

Miljööväärtuslikud alad Valga vallas

Valga vald koostab valla ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määramiseks üldplaneeringut. Üldplaneeringu muude ülesannete kõrval tuleb lahendada ka väärtuslike maastike ja miljööväärtuslike alade teemad. Need teemad on leidnud lahendamist ka varasemate omavalitsuste üldplaneeringutes, kuid lähenemine on olnud erinev. Uue üldplaneeringu koostamisel oleme otsustanud teemat ühtlustada ja saada ajakohane ülevaade maapiirkondade kultuuripärandi väärtustest, mis ei ole riikliku kaitse all. Vajaliku ülevaate saamiseks korraldasime Valga valla hajaasustatud alade miljööväärtuslike alade uuringu koostamise. Tööd asus koostama Tallinna Tehnikaülikooli Tartu Kolledži meeskond (Nele Nutt, Minea Kaplinski-Sauk, Rinaldo Rüütli).

Valminud uuringuga on sisustatud miljööväärtuslike alade mõiste. Need on alad, mis on tüüpilised või ka erimelised ehitatud keskonnad, mis on paigale omaste väärtustega ja osake meie kultuuripärandist. Nendel aladel on see miski, mis köidab sealseid elanikke ja paneb ka piirkonna külalise keskkonda nautima – asustusstruktuur, teedevõrk, maastiku mosaiiksus, avanevad vaated jms. Üldplaneeringut koostades oleme leidnud, et see on väärtus, mida tuleb hoida ja edasi kanda ning eeldab kokkulepet, kuidas alasid tulevikus kasutada. Üldplaneeringu koostamise raames on soov valla elanikega kokku leppida selliste väärtuslike alade kasutus- ja kaitsetingimused, mis on põhjendatud, asjakohased ning aitavad tuleviku ehitustegevuse ja maakasutuse arengust hoolimata hoida väljakujunenud elukeskkonda ega killusta seda.

Koostatud uuringu fookus suunati aladele, kus tänaseni on hästi säilinud külade plaanstruktuur (talukohtade, krundipiiride, teede ja kõlvikute paiknemine). Esmalt analüüsiti uuringu käigus ajalooliseid kaardimaterjale ja kaardistati kogu valla talukohad, mis on tänaseni säilinud või tuvastati nende kadumine hili-sematelt kaartidelt. Talukohtade andmekogu baasil analüüsiti külade ajaloolist plaani- ja maastikustruktuuri kujunemist. Lõpptulemusena tõsteti esile 25 väärtuslikku piirkonda. Uuringuga on piirkondadele antud kirjeldus ja ettepanekud väärtusliku keskkonna hoidmiseks. Määratletud aladel ei ole välistatud uute talukohtade rajamine, kui järgitakse seatud tingimusi. Erandiks on Karula rahvuspargi alale jäävad piirkonnad, kus tuleb lähtuda rahvuspargi kaitse-eeskirja ja kaitsekorralduskava tingimustest.

Valga valla miljööväärtuslike alade uuringuga on võimalik tutvuda Valga valla veebilehel <https://arcg.is/1uHHQa1>. Kuna üldplaneeringu koostamine on avalik tegevus ja planeeringu koostamise raames on igal inimesel õigus avaldada arvamust, siis kutsume teid üles avaldama arvamust miljööväärtuslike alade kajastamise teemal Valga valla üldplaneeringus.

Koostatud uuring on toetatud Euroopa Liidu Euroopa Sotsiaalfondi meetme tegevuse „Kohalik ja regionaalne arendusvõimekus“ vahenditest projekti „Üldplaneeringu koostamiseks vajalikud uuringud ja analüüsid“ raames.

Lenna Hingla,
planeeringute juhtivspetsialist
5860 1234; Lenna.hingla@valga.ee

Elukeskkonna turvalisusest

Foto: Päästeamet

Kõrge elukvaliteedi tähtsaks tunnuseks on elupaiga ohutus ja turvalisus. Turvalisus sõltub eeskätt inimestest, kes saavad selle tagamise oskused kaasa kodust. Parimal juhul annavad vanemad järglaste pagasisse kaasa turvalisuse põhiväärtused ja nendest lähtuva käitumise. Palju halvem on, kui ohutuse tagamise tarkused saadakse kätte õnnetuse ja iseenda või lähedase inimese raske vigastuse läbi. Selleks, et elukeskkond turvalisemaks muutuks, on vaja seega igapäevase kaasabi. Mida saaksime üheskoos õnnetuste ennetamiseks ära teha?

Murekohaks meie linnapiidlis on kasutusele võetud hooned. Otseselt ohtlikuks ümbritsevatele kujuneb olukord, kui seal puhkeb tulekahju. Majaomaniku esmane kohustus on hoida hoone sissepääsud suletuna, et võõrad sisse ei pääseks. Parim oleks hoone renoveerida ja taas kasutusse võtta. Alati ei ole see otstarbekas ning seepärast on Valga vald otsinud võimalusi ja vahendeid, et koostöös omanikega kasutusele võetud hooned lammutada. Korteriühistute nõustamisel näevad

päästjad koridorides takistusi, mis ei lase ohu korral turvaliselt ja kiiresti hoonest väljuda. Kui koridori pandud lapsevanker või jalgratas tavaolukorras liikumist ei sega, siis tulekahjul ja öisel ajal on kõik teisiti. Õnnetusest paanikas inimestele on väljumisel iga takistus tõsiseks proovikiviks. Teiselt poolt segavad esemed ka päästetöid. Kortermajade parkimiskorraldus on probleemiks siis, kui päästeauto sõiduaudote vahelt abivajajani ei jõua. Autoomanikel tuleb parkimisel arvestada, et päästeauto mõõtmed on suured ning see vajab liikumiseks ruumi.

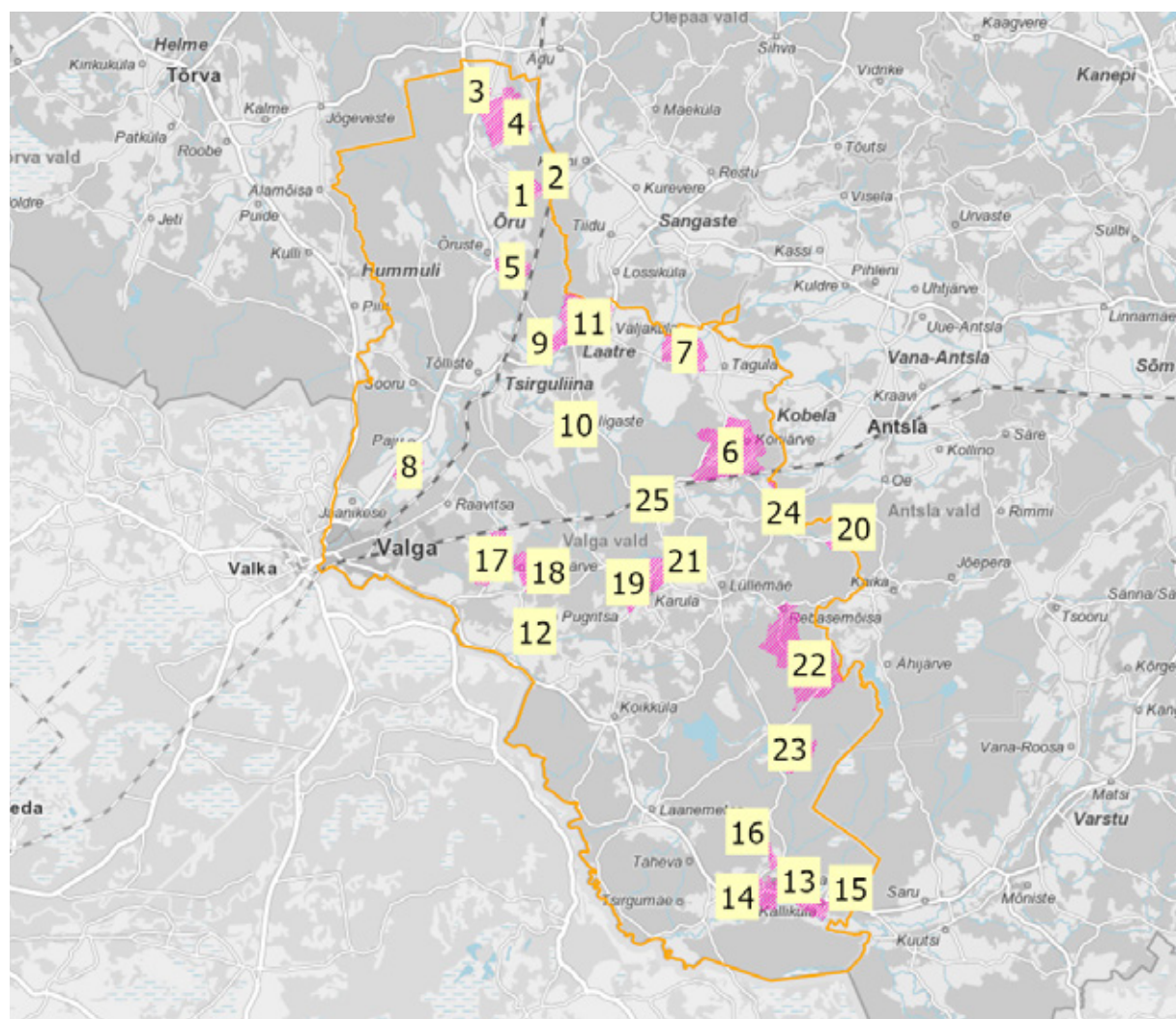
Eramajaomanikele panem südamele, et järgige lõkke tegemisel tuleohutusnõudeid ja omavalitsuse eeskirju. Sellel aastal on palju väljakutseid inimestelt, kes annavad teada, et naabrid põletavad lõkkes prahti, mööblit või plastesemeid. Lõkkes võib aga põletada ainult töötlemata puitu. Jäätmete kõrvaldamiseks tuleb otsida seaduslikke viise.

Suveperioodil naudib enamus meist vee-mõnuseid. Selleks, et kosutavast suplusest ei saaks traagiline õnnetus, tuleb meele pidada ohutusreegleid. Tänavusi uppumissurmasid on põhjustanud komistamised ja libastumised, õnnetused veesõidukitega, aga ka liigse alkoholi tarvitamisega kaasaskäiv hooletus ning hulljulgus. Alkoholi ja vesi kokku ei käi. Meie selle aasta suvise ennetuskampaania sõnum kõlab: „Sul on selgroogu.“ Ütle napsusele sõbrale: „Ära mine vette!“

Suveperioodiks tagab omavalitsus osade veekogude ääres rannavalve, et rannas kord valitseks ja uppumisohtu sattunud inimesed kiiresti abi saaksid. Päästeamet on koostöös omavalitsusega paigaldanud ujumiskohtadesse ohutuspüstakuid. Sellel on viskeliiniga varustatud päästerõngas, mille abistaja saab uppujale ennast ohtu seadmata visata. Kahjuks on igal aastal neid stende, kust mõtlematud inimesed päästerõnga või nõõri ära on võtnud. Päästevahendite puudumine võib õnnetusel maksta kellegi elu.

Iga inimene peaks õppima nägema ja tundma elupaiga ning selle ümbruse ohtusid ning aktiivselt ja julgelt kitsaskohtadele tähelepanu juhtima. Ainult nii on võimalik kasvatada elukeskkonna turvalisust ja sellega tagada oma pereliikmete ning kaasanike ohutus.

Raivo Pavlovitš,
Lõuna päästkeskuse
Valga päästekomando pealik

Miljööväärtuslikud alad Valga vallas:

Lota asundusküla (1),
Keeni raudteeasula (2),
Priipalu külatuumik (3),
Õlatu tsariaegne küla (4),
Õruste asundus (5),
Koosa järve ümbrus (6),
Kuritsa järve ümbrus (7),
Paju tee (8),
Rampe asundus (9),
Vilaski-ligaste tee (10),
Väljaküla (11),
Anni-Purgitsa tee (12),
Asundus Harglast kirdes (13),
Hargla küla (14),
Kalliküla (15),
Meose-Melgi (16),
Kaagjärve alamõisa (17),
Kaagjärve mäemõisa (18),
Karula mõisa ümbrus (19),
Lusti asundus (20),
Pikkjärve asundus (21),
Rebasemõisa (22),
Suure-Apja külatuumik (23),
Tohvri-Miiluse grupp (24),
Väheru raudteeasula (25).
(aluskaart Maa-amet 2021)

COVID-19 vastu vaktsineerimine on nüüd paremini kättesaadav

Alates 9. augustist võib piirarvudest rohkem osalejaid üritustel ja tegevustes olla edaspidi vaid COVID-19 vaktsineerimiskuuri läbinud, COVID-19 haiguse läbi põdenud või negatiivse testitulemusega inimesed.

Võimalused kõige lihtsamini vaktsineerima pääsemiseks

- **Helista telefonil 1247** – riigi infotelefonil saab endale vaktsineerimiseks aja broneerida ja samuti saab sealt infot ilma eelregistreerimiseta toimuvate kiirvaktsineerimiste kohta. Infotelefonilt saab ka vastuseid lihtsamatele küsimustele vaktsineerimise kohta.
- **Broneeri aeg digiregistratuuris** www.digilugu.ee – logi sisse ID-kaardiga, mobiil-ID-ga või SMART-ID-ga, vali maakond. Kui soovid vaktsineerida konkreetsel kuupäeval, pead valima ka kuupäeva. Alla 18-aastastele saab aja broneerida lapsevanem või ametlik hooldaja.
- **Mine lihtsalt kohale** – info ilma eelregistreerimiseta toimuvate vaktsineerimiste kohta on koondatud veebilehele <https://vaktsineeri.ee>. Pead siiski arvestama, et võib olla järjekord ja võib-olla tuleb oodata päris kaua. Infot kiirvaktsineerimiste kohta annab ka infotelefon 1247.

Mida silmas pidada enne vaktsineerimist:

- Võta kaasa isikut tõendav dokument.
- Mine vaktsineerima kindlasti õigeaegselt. Anna esimesel võimalusel teada, kui sa ei saa kokkulepitud ajal vaktsineerima minna, nii aitad vältida dooside kadu ja leida kiiresti enda asemele järgmise vaktsiinisoovija.
- Vaktsineerimise info kantakse digilukku. Soovi korral võta kaasa kollane immuniseerimispass.

Augustikuust alates saab T-L vaktsineerida Valga haiglas 1. korrusel (Peetri 2, Valga). Vaktsineerima võib tulla eelregistreerimata, ent soovitatav on registreeruda digiregistratuuris või Valga Haigla AS registratuuri kaudu telefonil 766 5100. Vaktsineeritakse Pfizer vaktsiiniga. Vaktsineerib Valga haigla.

Vabad vaktsineerimiseajad Valgas augustis ja septembris:

Valga haiglas:

- Laupäeviti kell 8-16: 21.08, 28.08, 4.09, 11.09, 18.09, 25.09
- T-R kell 10-18: 27.08, 3.09, 9.09, 23.09 ja 30.09
- T-R kell 8-16: 19.08, 24.08, 26.08, 2.09, 7.09, 8.09, 10.09, 14.09, 15.09, 17.09, 21.09, 22.09, 24.09, 28.09, 29.09
- Valga Spordihallis: 25.08, 31.08, 16.09 (täpsusta kellaaega tel 766 5100).

COVID-19 vaktsineerimine on kõigile Eesti elanikele, sh ravikindlustuseta inimestele ja Eestis elavatele, töötavatele ja õppivatele välisriigi kodanikele tasuta.

Rohkem infot veebilehel: vaktsineeri.ee

Raamatutuid saab nüüd tellida ka laenutuskappi

Valga Keskraamatukogu trepil on lugejatele kasutamiseks raamatukapp, mille abil on võimalik mugavalt ja kontaktivabalt tellida raamatukogust erinevaid väljaandeid. Et uut abilist tulevastele kasutajatele lähemalt tutvustada, toimus väikese pidulikkusega kapi avamine koos presentatsiooniga. Piduliku päeva puhul oli raamatukogu oma lugejatele teinud toredate üllatuse - meeleolutellimused, mille igaüks sai uksekoodi abil ise raamatukapist ka välja võtta.

Vallavanem Monika Rogenbaum tunnustas keskraamatukogu kollektiivi innovaatilise algatuse eest ja lisas, et raamatute laenutuskapp on nüüdsel keerulisel piirangute ajal suureks toeks nii lugejatele kui ka raamatukoguhoidjatele ning võimaldab lugemisvara palju lihtsamini ja kontaktivabalt kätte saada.

Raamatukapp toimib pakiautomaadi põhimõttel ning kõigil Valga Keskraamatukogu lugejaks registreerunud on võimalik uut laenutamise võimalust kasutada. Tellimusi saab esitada e-posti teel, telefoni teel või tellides elektroonilisest kataloogist (RIKSWEB-viide kodulehel). Raamatupaki saabumisest annab märku sõnum mobiiltelefonis. Raamatutele palutakse järele tulla kolme päeva jooksul. Tagastamiseks paikneb raamatukapi kõrval raamatute tagastuskast.

Lisaks on huvilised kõigil järgnevatel augustikuu teisipäevadel ja neljapäevadel kl 15.00 oodatud internetituppa kasutajakoolitusele, kus juhendatakse, kuidas on võimalik väljaandeid täiesti kontaktivabalt laenutada ja tagastada. Raamatukapp ootab kõiki kasutama!

Raamatukapi avamine/Valga vald

Vaktsineerimistõendi väljaprintimiseks saab abi raamatukogudest

Alates 9. augustist on lubatud korraldada vaktsineerimistõendit nõudmata sisetingi-mustes kuni 50 ja õues kuni 100 osalejaga üritusi. Kui inimesi on rohkem, võivad neis osaleda üksnes vaktsineerimiskuuri läbinud, koroonal läbi põdenud või negatiivse testitulemusega inimesed.

Seega on vaktsineerimistõendi omamine muutunud järjest aktuaalsemaks ning on tõstatunud küsimus, kuidas saavad COVID-passi vormistada need inimesed, kes ei tarvita igapäevaselt arvutit või nutitelefoni ja kellel puudub võimalus printimiseks.

Vaktsineerimise või koroonaviiruse läbi põdemise tõendit saab alla laadida portaalis digilugu.ee. Vaktsineerimistõendi väljaprintimisel pakuvad oma hindamatut abi

raamatukogud, kus on võimalik tõendi osas nõu saada ja vajalik dokument paberil välja trükkida.

Valga vallas on keskraamatukogu ja üheksa haruraamatukogu eri piirkondades, nende lastiolekuaedad ja kontaktid on leitavad valla kodulehelt: www.valga.ee/raamatukogud

Valga keskraamatukogus saab abi nii lugemissaalist kui internetitoast, maaraamatukogus raamatukoguhoidja poole pöördudes. Kaasa tuleb võtta ID-kaart ja selle paroolid. Vajadusel saab uued paroolid politsei- ja piirivalveametist.

Väljaprintimise teenus on tasuta, kehtestatud hinnakirja kohaselt on tasu 10 senti A4 formaadis lehe eest.

Eterniidijäätmete kogumisest Valga vallas 2022. aastal

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus avas 16.08.2021 ringmajanduse programmist uue taotlusvooru, millest toetatakse jäätmetekke vältimist ja projekte, mille eesmärk on toodete või tootekomponentide korduskasutus ning eterniidijäätmete kogumise korraldamine. Taotlusvoor on avatud kuni 30.09.2021.

Valga Vallavalitsus soovib antud taotlusvoorst taotleda toetust, selleks et koguda Valga valla elanikelt kokku eterniidijäätmeid. Eterniidijäätmete äraandmine oleks projekti taotluse rahuldamise korral eraisikutele tasuta, kuid eterniidijäätmed tuleb jäätmevaldajal endal tuua oma transpordiga Valga jäätmejaama. Erinevalt varasematest aastatest saavad seekord eterniidijäätmeid ära anda kõik Valga valla elanikud nii linnast kui maapiirkondadest.

Selleks, et Valga Vallavalitsus saaks esitada ise või koostöös Valgamaa Omavalitsuste Liiduga võimalikult õigete andmetega projekti taotluse (eelkõige puudutab see ära antava eterniidi hinnangulist kogust, mis tuleb taotlusesse märkida), palume kõigil Valga valla elanikel, kes soovivad kodumajapidamises tekkinud eterniidijäätmeid 2022. a ära anda, esitada Valga Vallavalitsusele vastav registreerimisleht. Selle registreerimislehe ning lisainfot eterniidijäätmete äraandmise kohta leiab Valga valla koduleheküljelt www.valga.ee või

võite pöörduda ka Valga Vallavalitsuse keskkonnaspetsialisti Anni Teetsmanni poole (tel. 5860 1328 e-post: anni.teetsmann@valga.ee).

Palume oma soovist eterniidijäätmeid tasuta üle anda teatada hiljemalt 10.09.2021, edastades vastava sooviavalduse (registreerimislehe) Valga Vallavalitsuse e-posti aadressil: valga@valga.ee. Isikutega, kes täitsid selle aasta alguses vastava küsitluse, võtame eraldi ise ühendust ning täpsustame üle, kas sooviavaldus on jätkuvalt kehtiv.

Juhime tähelepanu sellele, et projekti koostamine ja hindamine võtab pikemat aega. Positiivse rahastamise otsuse puhul toimub eterniidijäätmete kogumine hinnanguliselt 2022. aasta esimeses pooles. Etteregistreeritud isikud saavad eterniidi üle anda tasuta vastavalt registreeritud koguses.

Lisainfo:

Valgamaa Arenguagentuuri programmide spetsialist
Aet Arula-Piir, tel. 5260236,
e-post: aet.arula@valgamaa.ee

Valgamaa Arenguagentuur kutsub nõustamistele

Valgamaa Arenguagentuur pakub professionaalseid tugiteenuseid ettevõtetele, mittetulundusühingutele, korteriühistutele ja kohalikele omavalitsustele.

Olete oodatud nõustamisele, kui vajate tuge

- **ettevõtte või mittetulundusühingu** asutamisel, juhtimisel, rahastustaotluste koostamisel;
- **korteriühistu** renoveerimisel KredExi toetuse, laenu või laenukäenduse abil.

Valgamaa Arenguagentuur korraldab ettevõtluse, turismivaldkonna ja mittetulundusühingute seminare ja koolitusi ning haldab Valga, Tõrva ja Otepää turismiinfopunkte.

Uue teenusena alates aprillist pakume tuge maakonna korteriühistutele KredExi toetuste, laenu ja käenduse taotluste planeerimisel. Konsultant selgitab, millised on korteriühistule sobivad teenused, taotlejale ja taotlusele esitatud nõuded, taotlemiseks vajalikud dokumendid, laenu, käenduse või toetuse abil finantseeritavate tööde nimekiri, toetuse saaja kohustused, protsess ja selle tähtsajad. Konsultanti on võimalik tasuta kutsuda osalema korteriühistu üldkoosolekul, kus nad aitavad selgitada korteriühistule suunatud teenuste tingimusi. Lähemat infot teenuste kohta ja kontaktid leiab aadressilt arenguagentuur.ee

Vallavalitsuse veerg

Valga Vallavalitsusel toimus ajavahemikus 7. juulist kuni 4. augustini 2021 k.a kolm korralist istungit. Tähtsamad otsused olid:

Väljastada:

- osaline kasutusluba Valga vallas Hargla külas Hargla kool kinnistul asuva ümberehitatud koolihoone;
- osaline kasutusluba Valga vallas Väheru külas Garaazi kinnistul asuvale ümberehitatud jahimajale;
- kasutusluba Valga vallas Paju külas Lauda kinnistule püstitatud tahkesõnnikuhoidlale;
- kasutusluba Tsirguliina alevik, Sauna tn 5 kinnistule rajatud reoveepuhasti hoonele ja lugeda teavitatuks sama hoone juurde rajatud vee- ja kanalisatsioonitorustiku kohta esitatud kasutusteatis;
- kasutusluba Tsirguliina aleviku territooriumil rekonstrueeritud ja laiendatud vee- ja kanalisatsioonitorustikule;
- kasutusluba Tsirguliina alevikus Jõe tn 1a, Jõe tn 3 ja Emajõe tn 7 kinnisasjade vahele jäävale reformimata maaüksusele rajatud reoveepumplale KP-2;
- kasutusluba Paju külas Paju mõis kinnistule rajatud puurkaevule;
- kasutusluba Lüllemäe külas Kirikumõisa tee 15 kinnistule püstitatud madalseiklusrajale;
- kasutusluba Tõlliste küla, Tõlliste mõis kinnistule püstitatud tootmishoonele ja lugeda teavitatuks sama hoone juurde rajatud septiku ja imbväljaku kohta;
- kasutusluba Tsirguliina aleviku territooriumile rajatud tuletõrjeveetorustikule;
- kasutusluba Valga vallas Hargla külas, Hargla kool kinnistule püstitatud spordi- ja mänguväljakule.

Anda nõusolek sundvalduse seadmiseks:

- Elektrilevi OÜ-le (registrikood 11050857 Valga linnas Tuule tänavale (85401:009:0013). Pindala ligikaudu 24 m²;
- Enefit Connect OÜ-le (registrikood 16130213) alljärgnevatele kinnistutele sidekaabli paigaldamiseks:
 - Valga vald, Laatre alevik, Kesk tn 7a (82001:001:0422). Pindala ca 59 m²;
 - Valga vald, Laatre alevik, Kesk tn 7b (85501:001:0934). Pindala ca 45 m²;
 - Valga vald, Laatre alevik, Laare park (82002:001:0064). Pindala ca 171 m²;
 - Valga vald, Laatre alevik, Metsääre tn (82001:001:0427). Pindala ca 30 m²;
 - Valga vald, Laatre alevik, Muru tn 5 (85501:001:0576). Pindala ca 14 m²;
 - Valga vald, Laatre alevik, Muru tn (82001:001:0428). Pindala ca 30 m²;
 - Valga vald, Laatre alevik, Pargi tn L1 (85501:001:0556). Pindala ca 148 m²;
 - Valga vald, Laatre alevik, Pargi tn (82001:001:0431). Pindala ca 327 m²;
 - Valga vald, Laatre alevik, Uus tn (82001:001:0432). Pindala ca 207 m²;
 - Valga vald, Õru alevik, Aida tn 8 (94301:001:0086). Pindala ligi 45 m²;
 - Valga vald, Õru alevik, Ringtee 5 (94302:002:1360). Pindala ligi 18 m²

Jaotada kogukonna arenguks suunatud eelarve vahendid 2021. aastal järgmiselt:

- III ja IV projektitoetuse taotlusvoorude

- toetussummad alljärgnevalt:
- III taotlusvoor – 10 000 eurot;
- IV taotlusvoor – 10 000 eurot.

- Kinnitada kogukonnakomisjoni halduskuludeks, külavanemate ja kogukonna võrgustiku arendamiseks ning kogukonna ühis- ja maineprojektideks 2 560 eurot. Antud vahendeid võib vajadusel kasutada ka projektitoetusteks.

Lubada otsustuskorras:

- MTÜ-l Valgamaa Metsaühistu kasutada Valga vallale kuuluvast hoonest asukohaga Jaama pst 12, Valga linn, Valga vald, ruumi nr 52 üldpinnaga 19,5 m² järgmistel tingimustel: kasutusse andmise tähtaeg – tähtajatu; üürnik tasub üüri koos kõrvalkuludega 97,50 eurot kuus;
- MTÜ-l Valga Abikeskus kasutada Valga vallale kuuluvast hoonest asukohaga Valga vald, Koikküla küla, endise Koikküla Lasteaed-Algkooli ruume nr 14, 16 ja 17 üldpinnaga 123,70 m² järgmistel tingimustel: kasutusse andmise tähtaeg üks aasta arvates lepingu sõlmimisest; üürnik tasub kõrvalkulude eest 70 eurot kuus.

Algatada Lüllemäe külas Kullamäe põik 2 ja Tsirguliina alevikus Vabriku tn 2 asuva peremehetu ehitise hõivamise menetlus.

Tuvastada Valga vallas Kaagjärve külas reformimata riigimaal asuvate ehitiste biotiigid ja neid teenindav kõrvalhoone ning kaalukoja hoone peremehetus.

Kehtestada Valga linna Võru tn 78a ja 78b kruntide detailplaneering.

Kinnitada rahvahääletusel selgunud kaasava eelarve ideede paremusjärjestus ning kinnitada kaasava eelarve 2021 elluviidavateks ideedeks:

- valgustusega purskkaev Pedeli jõe viimasesse paisjärve (IV) enne Pika tänav silda;
- korvpalliplats Lüllemäel.

Eraldada projektide reservfondist bussipaviljonide tuulekoormuse lisavundamentide ehitamiseks 3 630 eurot.

Eraldada reservfondist ehitus- ja planeerimisteenistusele:

- Ramsi vesiveski korrastamisega seotud lisatööde teostamiseks - 1 938 eurot;
- Raavitsa küla Riisali järve tulekustustusveevõtukoha rajamiseks - 8 000 eurot.

Rohkem infot Valga valla kodulehel

Vallavolikogu veerg

Valga Vallavolikogu I koosseisul toimus juulikuus kaks erakorralist istungit - 21. ja 27. juulil Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses ning Zoom keskkonnas.

Vallavolikogu olulisemad otsused olid:

Lõpetada Valga valla 2021. aasta II lisaeelarve (kogumahus 194 152 eurot) 1. lugemine ja suunata lisaeelarve 2. lugemisele vallavolikogu augustikuu istungile.

Lõpetada Valga valla teehoiukava 2021-2025 II lugemine ja kinnitada Valga valla teehoiukava aastateks 2021-2025. Teehoiukava avalikustatakse Riigi Teatajas ja Valga valla kodulehel.

Lubada Valga Vallavalitsusel korraldada järgmised riigihanked:

- „Õru Lasteaed-Algkooli küttesüsteemi ehitamine“;

- „Valga Priimetsa Kooli spordihoone ehitamine“;
- „Omanikujärelevalve teenuse ostmine Valga Priimetsa Kooli spordihoone ehitamisel“.

Anda otsustuskorras kasutusse MTÜ-le Spordiklubi Karula (registrikood 80134312) Lüllemäe külas, Karula teeninduskeskuse hoones 0 korrusel asuvad ruumid nr 101 ja 115 üldpinnaga 155,1 m².

Lõpetada Valga valla osalemine Ühismajandamise OÜs (registrikood 11376524) ning lubada vallavalitsusel võõrandada Ühismajandamise OÜ osa Valga vallavara eeskirjas sätestatud korras.

Rohkem infot Valga valla kodulehel

KOHALIKU OMAVALITSUSE VOLIKOGU VALIMISTE EELINFO

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimised toimuvad 17. oktoobril 2021. aastal. Valimisnädal algab esmaspäeval ja koosneb kuuest eelhääletamise päevast ning lõpeb pühapäeval, valimispäeval.

VALGA VALLA VALIMISKOMISJON

Valimiskomisjoni asukoht: Valga vallavalitsus, Puiestee tn 8, Valga
E-aadress: diana.asi@valga.ee

Telefon: 5757 0819

- Komisjoni koosseis:
- Esimees: Diana Asi
- Liikmed: Annely Adrat, Anne Puller, Villar Sikk ja Piret Villemson
- Asendusliikmed: Heldi Kaares ja Liina Pettai

Komisjon on moodustatud Valga Vallavolikogu 28.02.2020 otsusega nr 156.

Tööajad:

Ajavahemikul 18. august – 15. september 2021. a
tööpäeviti kella 10.00-12.00, lisaks 7. ja 9. septembril 2021. a kell 16.00 – 18.00.

KÜTTEKOLDED ja KORSTNAD KORDA!

Tellige varakult
kütteseadmete
puhastus
ja remonttööd!

Valga Tuletõrjeühing

- Korstnapühkimisteenus tolmuimejaga
- Pottsepatööd (korstnad, pliigid, ahjud jne)
- Kortermajade ventilatsioonisüsteemi puhastamine
- Tulekustutite ja suitsuandurite kontroll, hooldus, müük

Valga, Puistee 2, E-R 8-17
Tel 5333 5233, 766 1009 ja 521 0357
valga.tuletorje@gmail.com

**Vanametalli
KOKKUOST**
ALATI HEAD HINNAD
5198 1222
PETSERI 38A, VALGA
www.tolmets.ee

Ehitus-, remont- ja renoveerimistööd.
Kõik vajalikud tööd kodule ilusa ilme loomiseks ühest kohast.
Sisetööd, välitööd, abi- ja kõrvalhoonete ehitus.

Tel. 56726823
www.teenustööd.ee

Otsime oma toredasse kollektiivi osalise koormusega klienditeenindajat.
Sobib ka osalise tööajaga töötaja.

Töö on graafiku alusel.
Asukoht Valga, Puistee 2
Lisaküsimused ja cv saata
personal@incassor24.ee

OSTAME PÕLLU- JA METSAMAAD

Oleme suurim eramaa omanik Valgamaal ning tegutsenud üle 21 aasta

ANTS ERIK / 50 91 575

METSATERVENDUSE

Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha.
Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvööndis.
Tel: 56 111 900

COMBIWOOD

Valgamaal asuv puitliiste valmistav ettevõte Combiwood OÜ otsib enda meeskonda

PUIDUPINGI TÖÖLIST

Combiwood OÜ on eestimaisel kapitalil põhinev moodne puidutööstus, mille põhitegevus on värvitud puitliistude tootmine. Tõrva vallas asuvas kaasaegses tehases töötab üle 150 töötaja.

Ettevõtte pakub:

- väljaõpet kohapeal
- tasustamist tükitöö alusel
- tööd E-R kahes vahetuses (6:00-14:30 / 14:30-23:00)
- transpordi võimalust Valga linnast töökohale ja tagasi

Töökoht: Möldre küla, Tõrva vald, Valgamaa

Kandideerimiseks saada oma CV aadressile mikko@combiwood.ee. Lisainfo telefonil 5198 3360.

ALUSTAVA ETTEVÕTJA BAASKOOLITUS

VALGAS

Valgamaa Kutseõppekeskuses, Loo 3

7. päeva,
56 akadeemilist tundi

Toimumise aeg:
08.09.2021. - 21.10.2021.a
kell 9:45 - 17:00

LISAINFO JA
REGISTREERIMINE

www.arenguagentuur.ee

7-PÄEVASE KOOLITUSE OSALEMISTASU:
50.- EURO
MIS SISALDAB KOOLITUSMATERJALE JA KOHVIPAUSE
(EI SISALDA LÕUNASOÓKI)

OSTAME METSAKINNISTUID,
KASVAVA METSA RAIEÕIGUST,
PÕLLUMAAD KOOS METSAGA

+372 515 6858
info@forestreserves.ee
www.maa.ee

Tartu mets

**OSTAB: METSAKINNISTUID,
PÕLLUMAAD, RAIEÕIGUST,
KAITSE ALL OLEVAD
KINNISTUID**

KÜSI PAKKUMIST VÕI KIRJUTA

555 77 007 | janno@tartumets.ee

Meie tunneme kohalikku kinnisvaraturgu ja oskame väärtustada sinu vara!

Arle Leht
hindaja
5559 5846
arle.leht@pindi.ee

Anna Prannitsuk
maakler
5694 9719
anna.prannitsuk@pindi.ee

Hans Heinjärv
maakler
528 0812
hans.heinj arv@pindi.ee

Juhtiv kinnisvarabüroo Eestis. Kogemust aastast 1995

TOPAUTO | Tartu

Topauto Tartu võtab tööle autotehniku seoses töömahu suurenemisega.
Pakume head töötasu ja kütuse kompensatsiooni.

Info ja CV e-postile tartu@topauto.ee